

Del 1: Korte svar (50 %)

Svar på alle spørsmålene i denne delen. Gi gjerne noen eksempler og egne vurderinger. Bruk diagrammer hvis du finner det nødvendig.

1

Hint: Oppgave 1 kan besvares i ett og samme diagram.

a) Redegjør for individets etterspørsel etter helsetjenester ved fravær av forsikring, og under antakelsen at etterspørselen er prisfølsom. Hvordan påvirkes etterspurt kvantum av en dobling av prisen? **[VEILEDNING: Det forventes redegjørelse med figurbruk. Figurbruken i en god besvarelse vil her være ryddig og benevne aksene. Ved god figurbruk vil dobling av pris føre til at den nye prisens avstand fra origo være det dobbelte av avstanden mellom origo og opprinnelig pris.]**

b) Redegjør for individets etterspørsel etter helsetjenester ved full av forsikring. Hvordan påvirkes nå etterspurt kvantum av en dobling av prisen? **[VEILEDNING: Ved full forsikring responderer ikke etterspørselen på endringer i prisen på helsetjenester. Samtidig øker størrelsen på det samfunnsøkonomiske tapet.]**

c) Redegjør for individets etterspørsel etter helsetjenester dersom individet har en helseforsikring med 50 % medforsikring (coinsurance). Hvordan påvirkes etterspurt kvantum av en dobling av prisen? **[VEILEDNING: Ved 50% medforsikring responderer etterspørselen på endringer i prisen på helsetjenester, men prisresponsen er betydelig mindre enn ved fravær av forsikring.]**

2

I økonomifaget analyserer en gjerne individets beslutning om hvor mange timer det ønsker å arbeide ved bruk av en modell for individets optimale kombinasjon av konsum og fritid.

- a) Spesifiser et matematisk uttrykk som beskriver individets mulighetsområde («budsjettbetingelse») ved bruk av følgende symboler: c : Konsumenheter, l : Fritid i timer, p : enhetspris på konsum, w : timelønn. Anta at individet trenger 8 timer per døgn med søvn, og at maksimal fritid dermed er 16 timer. **[VEILEDNING: Under antakelsen om at individet har 16 timer per døgn I disponibel tid kan budsjettbetingelsen uttrykkes $pc=w(16-l)$.]**
- b) Redegjør for individets optimale valg av konsum, c , fritid, l , og tilbud av arbeidskraft, h . **[VEILEDNING: Her forventes det av en sterk besvarelse at kandidaten benytter figur med høy kvalitet. Det må redegjøres for samtlige tre variable c, l og h for at full uttelling gis. For å få full uttelling kan det ikke forekomme manglende/uklar eller feil benevning av en eller begge aksene I figur.]**
- c) Hvordan tilpasser individet seg dersom w reduseres? **[VEILEDNING: Her forventes det av en sterk besvarelse at kandidaten benytter figure med høy kvalitet, og at det redegjøres for endringer samtlige tre variable c, l og h . Det skal telle positivt om kandidaten redegjør for inntekts- og substitusjonseffekter, og diskuterere muligheten om arbeidstilbudet går opp eller ned.]**
- d) Hvor mye øker h dersom l reduseres med 1 time? **[VEILEDNING: h og l er lineært avhengige. Endringer I h og I er alltid like I tallverdi og fortegnet må definisjonsmessig være motsatt.]**

Del 2: Lange svar (50 %)

Velg **en** av oppgavene nedenfor (**ikke begge**).
Bruk diagrammer dersom du finner det nødvendig.

ENTEN

Markedsmakt

Forklar hvorfor kvantum produsert i et marked med kun en produsent kan bli lavt sammenlignet med en situasjon der dette markedet har et stort antall produsenter med små markedsandeler. Angi et eller flere eksempler på tiltak som kan bidra til å redusere det samfunnsøkonomiske tapet ved monopolmarkeder.

Redegjør for forhold som kan bidra til å begrense konkurransen på tilbudssiden i helsetjenesten, og diskuter i hvilken grad manglende konkurranse på tilbudssiden i helsetjenesten er et problem. **[VEILEDNING: Dette er kjernepensum i kurset og det forventes høy kvalitet på utledningene for å få full uttelling. Det forventes figurbruk med fallende marginalinntektskurve. Her forventes det av en sterk besvarelse at det redegjøres for at marginalinntekten blir fallende pga fravær av pristakeradferd. Kandidatene har lært at tallverdien av helningen på marginalinntekten er det dobbelte av helningen på etterspørselskurven i spesialtilfellet med lineær etterspørselskurve.]**

Forhold som bidrar til å begrense konkurransen og som har vært gjennomgått i kurset: Etableringsrestriksjoner på tilbudssiden (legelicens og evt andre etableringsrestriksjoner som legehjemler i fastlegeordningen og liknende). Etableringsrestriksjonen er i noen grad tiltak innført for å begrense andre utfordringer, herunder problemer med tjenestekvalitet/kvakksalveri.]

ELLER:

Overforbruk av helsetjenester

Egenbetaling for helsetjenester er et tiltak som ofte blir foreslått for å begrense overforbruk av helsetjenester. Hvilke andre tiltak kan bidra til å begrense overforbruk? Drøft fordeler og ulemper ved ulike tiltak som kan benyttes for å begrense overforbruk av helsetjenester.

[VEILEDNING: Her forventes det av en sterk besvarelse at

Andre tiltak gjennomgått i undervisningene er

-ordninger med primærlege med portvaktfunksjon

-betale tjenesteleverandører på en måte som ikke fullt ut refunderer de marginale behandlingstkostnadene.

-retningslinjer for valg av behandlingsopplegg og evt rettigheter rett til

-Rasjonering ved ventetid.

-ekkludere behandlinger/tjenester fra forsikringsordningen i tilfeller der forventede helseeffekter er små relativt til behandlingstkostnadene.]